

vých konferencích ve Versailles a Trianonu (především O mírových smlouvách – 1920, O Společnosti národů – 1922), ale zejména se intenzivně podílel na formování boje proti penězokazectví. Byl nejen členem mezinárodních komisí výsledkem jejichž práce byly první snahy o mezinárodní spolupráci v tomto směru, ale nezůstal pozadu ani jako teoretik (viz zejména jeho práce publikované v časopise *Zahraniční politika*, 1926, 1929).

Konečně to byla právní filozofie, které věnoval pozornost celý svůj aktivní život. Ještě před první světovou válkou publikoval své první pojednání o novodobých přirozenoprávních teoriích (1913). Řadu článků napsal za války, ale zejména za svého působení na Masarykově univerzitě. Vzniklo tak množství studií, v nichž formoval svůj vztah k ryzí nauce právní (k tomu viz zejména rozsáhlá diskuse s Františkem Weyrem v letech 1920 – 1936).

Byl členem autorských kolektivů *Slovníku veřejného práva československého* i *Ottova slovníku naučného nové doby*.

Prof. JUDr. Jaroslav Kallab byl samozřejmě též významným pedagogem. Jeho postavení v pedagogickém sboru Právnické fakulty Masarykovy univerzity bylo vyjádřeno zejména jeho trojnásobnou funkcí děkana této fakulty (1920 – 1921, 1929 – 1930, 1937 – 1938), ve školním roce 1927 – 1928 se stal i jedním z uznávaných rektorů brněnské univerzity. Dále byl řádným členem České akademie věd a umění a dopisujícím členem Královské české společnosti nauk. Řadu let byl ředitelem Ústavu kriminologického, který také v roce 1928 založil. Byl členem Institut International de philosophie du droit et de sociologie juridique, Filozofické jednoty Brno a Svazu zemských ústředí pro péči o o mládež (předseda 1930).

Za svoji bohatou vědeckou a pedagogickou činnost obdržel mj. Zlatý záslužný kříž a bronzovou pamětní medaili.

Po fašistické okupaci a uzavření českých vysokých škol těžce onemocněl a v roce 1942 zemřel. Zanechal po sobě dílo, které je stále inspirující.

K. SCHELLE

Prof. JUDr. Jan Vážný

Před 65 lety ve věku pouhých 51 let byl umučen v jednom z nejhorších koncentračních táborů Mauthausenu přední český romanista prof. JUDr. Jan Vážný.

Jan Vážný se narodil 1. ledna 1891 v Praze. Středoškolské vzdělání získal na pražském gymnáziu v Truhlářské ulici, kde v roce 1909 maturoval. V témže roce také zahájil studia na Právnické fakultě tehdejší Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. Z existujících záznamů vyplývá, že studoval velmi úspěšně a již v této době se intenzivně začal zajímat o odborné studium římského práva u prof. Heyrovského. Na to, aby se mu mohl plně věnovat si však musel ještě pár let počkat. Studium zakončil doktorskou promocí 12. prosince 1914 a vzhledem k tomu, že byl nevoják, nenarukoval. Na místo soudního čekatele nastoupil už 1. listopadu 1914. V této funkci setrval více než čtyři roky a teprve 7. května 1919 byl jmenován soudcem obvodního vrchního soudu v Praze.

Jako soudce však působil velmi krátce, protože ještě na podzim téhož roku zahájil postgraduální studium (1919 – 1920) na Královské univerzitě v Římě u prof. Pietra Bonfanteho, což mělo rozhodující význam pro jeho další život. Jeho odborný růst byl velmi rychlý. Už v roce 1920 předložil habilitační spis *Actiones poenales*, který za oponentury profesorů Heyrovského a Vančury dne 16. prosince 1920 úspěšně obhájil. Rozhodnutím ministerstva školství ze dne 17. prosince 1920 byl JUDr. Jan Vážný jmenován docentem pro obor římské právo. Tento obor také v letech 1920 – 1921 přednášel na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Velmi záhy však přišla nabídka z nově založené Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, kterou doc. JUDr. Jan Vážný okamžitě akceptoval, a proto ho dne 20. května 1921 prezident republiky jmenoval mimořádným profesorem římského práva na této fakultě. Pedagogicky i vědecky zde působil až do roku 1927. V této době také vydal své první větší práce (*Custodia* v právu římském, 1925; *Římské právo obligacní*, část I., 1924, část II., 1927). Do tohoto období také spadá jeho počáteční aktivita v některých právnických učených spo-

lečnostech. Stal se například řádným členem právníckého odboru Učené společnosti Šafaříkovy a dopisujícím členem ústavu Instituto di studi Legislativi v Římě.

V roce 1927 přijal nabídku brněnské právnícké fakulty a stal se jejím řádným profesorem. Stálým členstvím v pedagogickém sboru Právnícké fakulty Masarykovy univerzity však jeho pedagogické působení zde nezačalo. Jeho počátky je třeba datovat už do školního roku 1921/22, kdy pravidelně do Brna dojížděl, nejprve na přednášky a semináře z římského práva a od školního roku 1922/23 i na doplňující přednášky z papyrologie.

Prof. Vázný se do dějin brněnské právnícké fakulty zapsal i jako akademický funkcionář. Ve školním roce 1932/33 byl děkanem fakulty. Z titulu této funkce byl v témže školním roce členem senátu Masarykovy univerzity a v tomto orgánu setrval i v následujícím školním roce 1933/34 jako proděkan.

Prof. Jan Vázný byl nejen významným pedagogem, ale i výraznou vědeckou autoritou, což se odrazilo v jeho rozsáhlém vědeckém díle, které po sobě zanechal. Jeho vědecká práce byla ovlivněna za univerzitních studií prof. Heyrovským, v době studijního pobytu v Římě pak prof. Pietrem Bonfantem. Tehdejší zájem Bonfantovy školy, o němž referoval prof. Vázný ve svých prvních literárních pracích, jej přivedl ke studiu otázek římského obligačního práva, jemuž pak věnoval největší část svého badatelského úsilí. Byly to například práce Nejnovější věda italská o definicích římských obligací nebo Nové teorie italské o vzniku římské obligace. Počáteční vliv Bonfantovy školy byl u něho brzy vyvážen syntetickými snahami směru Riccobonova. To je patrné též z jeho další literární činnosti.

Oceněním zásluh prof. Vázného na poli vědy byla nepochybně jeho volba za člena Československé národní rady badatelské v Praze dne 5. dubna 1937, v roce 1939 se stal rovněž náměstkem starosty Právnícké jednoty moravské.

V období jeho největší vědecké aktivity jej však zastihla okupace a poté uzavření českých vysokých škol. I když byl hluboce zdrcen, ani v této době neprestal vědecky pracovat. Aktivně se zapojil i do odboje a stal se členem odbojové skupiny ÚVOD a celou svou energii věnoval boji proti okupantům. Dne 23. prosin-

ce 1941, tedy v období tzv. první heydrichiády, byl s celou skupinou brněnských vysokoškolských profesorů zatčen. Dne 4. února 1942 byl s ostatními převezen do Mauthausenu, kde téhož roku zemřel.

V prof. Janu Vázném ztratila právněhistorická věda romanistu evropského formátu, širokého rozhledu, jeho badatelská činnost byla již řadu let oceněna nejen doma, ale i v zahraničí, zejména v Itálii. Jeho dílo dodnes vzbuzuje obdiv a je inspirací pro dnešní romanisty.

K. SCHELLE

Ke 110. výročí narození muzikologa a hudebního skladatele doc. PhDr. Jiřího Svobody

Protože harddisk lidské paměti není s to uchovat obraz všech našich souputníků, předchůdců, učitelů a přátel, a krom toho nám jej nevybaví v jasných, zřetelných konturách, píšeme (občas) o těch, s nimiž nás svedla náhoda, společné zájmy nebo profesní příbuznost a náklonnost, vzpomínkové medailony. Provokují-li podkoří svého cerebra, činím tak s vědomím, že cítit své učitele a projevit jim svoji vděčnost bychom měli alespoň tím, že připomeneme (naskytne-li se vhodná příležitost) jejich vědecký či umělecký přínos oboru a univerzitě, která nás spoluutvářela.

Jiří Svoboda se narodil 23. prosince 1897 v Třebíči v rodině lékaře. V letech 1908-15 studoval na gymnáziu v Třebíči, souběžně se učil hrát na housle a klavír. Jako hudební skladatel vyšel z díla Josefa Bohuslava Foerstra (*1859) a Karla Boleslava Jiráka (*1891). Foerstrovyj žákem byl v letech 1916-18 (v době vojenské služby ve Vídni), ve studiu kompozice pak pokračoval až během let 1919-22. Jako posluchač abiturientského kurzu při obchodní akademii v Brně (1918/19) studoval u Karla Boleslava Jiráka. Neuzavíral se však ani různým dobovým vlivům, o čemž svědčí studium (1932 a 1933) u skladatele Aloise Háby (*1893), tvůrce čtvrttónového hudebního systému, i některé skladby, zvl. estrádní písně, v nichž jako jeden z prvních reagoval na sou-